

Militären en oväntad maktfaktor i Frankrike

Två öppna brev, undertecknade både av namngivna och anonyma personer inom det franska försvaret, har väckt frågor som få hade trott var aktuella i det moderna Frankrike. Gör militären anspråk på politisk makt? Är det rentav en statskupp i görningen? Ligger det något i undertecknarnas varningar för ett inbördeskrig och att Frankrikes överlevnad står på spel?

Frågorna har både en historisk och en modern laddning. Det är i år 60 år sedan kuppöversöket mot Charles de Gaulle; det första brevet publicerades rentav på årsdagen. De skrivs också i en situation där en stor del av medborgarna av opinionsmätningar att döma håller med om att landet håller på att falla isär i en kollaps orsakad av invandring, brottslighet och islamism.

I en undersökning gjord av opinionsinstitutet Harris Interactive håller en stor majoritet med om att republiken på delar av dess territorium inte upprätthålls. Nästan hälften ser positivt på att armén utan att ha fått order om det ingriper för att garantera ordning och säkerhet. Brevens som ur regeringsspektiv är ett uppenbart avsteg från principen att militären ska hålla sig politiskt neutral, möter sålunda ett stort mått av förståelse i befolkningen.

Till denna bidrar att även om landet har förskonats storskaliga terrorattentat av det slag som inträffade 2015 och 2016, har det islamistiska våldet fortsatt. I det första brevet, det så kallade brevet från generalerna, ställdes frågan: "Vem hade för tio år sedan kunnat förutspå att en lärare en dag skulle halshuggas när han var på väg från skolan?" Trots både politiska och polisiära ansträngningar kvarstår hotet. Det senare brevet har dessutom bland sina undertecknare personer som uppger sig vara soldater som har tjänstgjort i Sentinelle, den inrikes militära operation som har pågått sedan 2015 för att stävja terror.

Utspelen kommer också i en laddad politisk kontext där landet förbereder sig för att gå till val. Det är mindre än ett år kvar till första omgången, där två kandidater röstas fram för att ställas mot varandra i nästa skede. Även om överraskningar har skett i tidigare val tyder idag allt på att dessa två kandidater blir Emmanuel Macron och Marine Le Pen. I aktuella opinionsmätningar är det jämnt mellan dessa huvudkandidater, med viss övervikt för Le Pen.

Meningsyttringarna från militärt håll överlappar den samhällsdiagnos som ställs av Le Pen och Nationell samling, och opinionsmätningarna visar också föga förvånande att stödet för brevinnehållet är störst bland anhängare till Le Pens parti.

Varningarna för inbördeskrig och samhällskollaps kan tyckas överdrivna och avsändarnas ställning inom den militära professionen är delvis oklar. I brittiska The Guardian tonar den franske statsvetaren och experten på extremhöger Jean-Yves Camus ner risken för en statskupp, helt enkelt för att det breda stödet saknas i jämförelse med 1961 års kuppöversök.

Däremot, noterar han, har andelen väljare som ogillar Marine Le Pen minskat. Att Frankrike mot bakgrund av de stämningar som kommer till uttryck i breven tar ett rejält kliv åt nationalistiskt håll är därmed en tydlig möjlighet.

Daniel Braw

Fristående utrikesdebattör och fil.dr i historia. Pol. sek. för KD Region Kalmar län.